

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

Oslo, 14.09.2020
Vår ref. 20/1647-8
646.2/OLLI
Deres ref. 20/1081-

Att:

Høring - Elektrisitetsmarkedsregelverket i Ren energi-pakken

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til ovennevnte høring fra Olje- og energidepartementet.

Ren energipakkens rettsakter dekker et bredt område som skal bidra i overgangen til redusert bruk av fossil energi og realisering av Paris-avtalen og ambisjonene i Green Deal.

Energimålene er en integrert del i klimamålene, der Norge knytter seg opp til EUs ordninger og målsetninger. Det inneholder en rekke bestemmelser om forbrukerrettigheter LO i all hovedsak mener er viktige.

Norge har tatt energiresursene i bruk og har lyktes med å bygge opp en kraftproduksjon som hovedsakelig er fornybar. Tilgang til ren og rimelig fornybar energi er et konkurransefortrinn for norsk industri. Denne tilgangen er også et viktig grunnlag for utvikling av ny norsk næring, med verdiskaping og arbeidsplasser.

En stor andel av den norske vannkraften ble bygget ut av prosessindustrien på hjemfallsvilkår. Fremdeles går om lag 1/3 av norsk vannkraftproduksjon med som kortreist innsatsfaktor i prosessindustrivirksomheter langs hele kysten.

Det europeiske markedet er det viktigste markedet for norsk eksport. For energivarene og varene basert på energi som for eksempel aluminium eller treforedling er dette markedet helt avgjørende. Det utgjør mellom 80 og 90 % av norsk eksport innen flere varegrupper.

Etter beregningsmetoden i fornybardirektivet viser Eurostat (det europeiske statistikkbyrået) at Norge i 2018 hadde en fornybarandel på nær 73 %. Så vidt foran Island og 1/3 høyere enn den høyeste andelen i EU landene som var Sverige.

Det, samt det faktum at norske forbrukere har betalt subsidieringen av ny kraftproduksjon i flere år gjennom el-sertifikatene, er bakgrunnen for at LO har tatt til orde for at ordningen med opprinnelsesgarantier må avvikles eller endres.

Det er helt urimelig at kraftselskapene tillates å selge retten til definisjonen av fornybart energiforbruk ut av landet. Den kraften som er produsert og forbrukes her i landet må beholde merkelappen på at den er fornybar uten at norske forbrukere skal betale mer for dette.

Landsorganisasjonen i Norge

Torggata 12, N-0181 Oslo E-post: lo@lo.no www.lo.no Telefon: +47 23 06 10 00 Organisasjonsnummer: 971 074 337
Kontonr.: 9001 07 00182 Faktura på e-post: 971074337@autoinvoice.no Elektronisk faktura (EHF): 9908:971074337

LO registrerer at de endringene kommisjonen foreslo i forslaget til Ren energipakken er justert i vedtaksprosessen.

Viktige bestemmelser for den norske energisektoren, som at bruk av flaskehalsinntekter fra mellomlandsforbindelsene til finansiering av innenriksnettet ble beholdt. LO vil understreke at særlig bruk av flaksehalsinntekter er en meget viktig endring av kommisjonens forslag. Det er svært viktig at disse kan brukes til finansiering av nettet i Norge.

Når det gjelder EUs energibyrå / The Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER) er rollen primært knyttet til koordinering av handel over eksisterende infrastruktur og regelverk og metoder knyttet til dette, samt den tekniske kvaliteten eller stabiliteten i markedet. Derimot vil ACER heller ikke etter Ren energipakken ha myndighet til å gripe inn i nasjonale myndigheters vurdering av om et planlagt kabelprosjekt skal innvilges konsesjon eller ikke.

ACER har heller ikke myndighet til å overprøve grunnleggende nasjonale ressursforvaltningsbeslutninger, som spørsmål om en ressurs skal bygges ut eller om et kraftproduksjonsanlegg skal gis konsesjon.

ACER skal blant annet virke for at EUs mål om kapasitet på mellomlandsforbindelsene når målsetningen på 10 % innen 2020 vedtatt i Barcelona 2002 og det nye målet på 15 % innen 2030. Norges mellomlandsforbindelser tilfredsstiller allerede EUs mål for 2030 og overstiger det når Tysklands- og Englands-kablene er satt i funksjon.

Basert på regjeringens informasjon til Stortinget om installert kapasitet i løpet av 2020 er den norske koblingen på ca 16 %, stigende til 20 % med Tysklands-kabelen og 24 % med Englands-kabelen. Måltallet er påvirket av ny kraftskapasitet og vil slik sett være et bevegelig mål.

LO er kjent med at flere land i EU ikke når 2020 målet, og antar at at Norge med en kapasitet som overstiger EUs 2030 mål, har dokumentert infrielse av denne målsetningen med god margin.

LO vil understreke at det er norske myndigheter som skal forvalte energisektoren.

Norske myndigheter skal ha råderetten på de områder som er knyttet til forsyningssikkerheten og leveringspåliteligheten i kraftsystemet, utvikling av kraftsystemet, utbygging og vedlikehold av overføringsnettet og kraftforsyningsberedskapen.

Norge har i mange år samarbeidet med våre naboland om utvikling av kraftsektoren. Norges lange grense til Sverige har flere krysninger som kommer begge land til gode. Eksport av kraft fra Norge i nord skjer parallelt med import av kraft fra Sverige lengre sør. Norge bruker på et vis det svenske nettet til å transportere kraften dit vi trenger den.

Det nordiske kraftsamarbeidet som er blitt utviklet siden 1960-tallet ble løftet inn i de Europeiske institusjonene når disse ble etablert. Danmark, Sverige og Finland er etter dette blitt medlemmer i EU. I dag utvikles det nødvendige tekniske regelverket i ENTSO- E (samarbeidet mellom transmisjonsoperatører som f.eks Statnett) og i ACER.

LO mener det er viktig at Norge deltar på de arenaene som utvikler et fungerende regelverk for sektoren. Det er viktig at Norge har innsikt og innflytelse på det tekniske regelverket som trygger vår forsyningssikkerhet.

I det nye regelverket er det mange bestemmelser som skal sikre åpenhet og innsyn i kraftsektoren. Formålet med denne transparensen er å sikre tillit til at regelverket blir fulgt og at statene realiserer de planene som er nødvendige for å nå målsetningene innen både forsyningssikkerhet og klima.

LO mener regelverket fordrer en større grad av bevissthet og en åpen prosess i Norge vedrørende de målsetningene Norge melder inn til de felleseuropeiske organene.

Det er et svært detaljert og komplekst regelverk som skal håndteres. Det krever at norske myndigheter legger til rette for en åpen og inkluderende debatt i Norge omkring den politikken som skal føres. Før Norge melder inn nettutviklingsplanene for mellomlandsforbindelser bør dette bli gjennstand for en åpen og inkluderende politisk prosess i Norge.

I den sammenhengen registrerer vi at EUs ikke-bindene 10-års nettutviklingsplan skisserer to kabler til UK fra 2025.

Det er norske myndigheter som har råderetten over de planene som beskriver det norske kraftsystemet og har meldt inn eller godkjent de delene av nettutviklingsplanen som berører Norge.

LO vil vise til Stortingets behandling av den tredje energimarkedspakken og mener følgende bør gjøres:

1. en korleksjon av den tiårige nettutviklingsplanen til de kablene som er under bygging, en kabel til UK og en kabel til Tyskland.
2. at det etableres en åpen og transparent prosess i Norge knyttet til de planene Norge skal melde inn til den tiårige nettutviklingsplanen.

LO vil minne om at Norge må høste erfaringer med virkningene av de to kablene til Tyskland og England før eventuelt nye forbindelser fra fastlandet blir vurdert.

LO antar for øvrig at EUs fokus på kabler mellom UK og Norge vil endres som følge Brexit.

På et område registrerer LO at norske myndigheter ikke forholder seg til dette regelverkets minimumsgrenser. Norge har hatt en debatt knyttet til kravet om selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nett og produksjon.

I regelverket stilles det krav om et slikt skille for nettselskaper med 100 000 kunder. LO har vært bekymret for konsekvensene av det omfattende pålegget om å dele opp mindre selskaper, fjerning av nettutjevninginstrumentet og troen på at færre og større selskaper skal sikre likere nettleie.

I Norge har regjeringen ønsket dette skillet gjennomført uavhengig av antall kunder, men har nå foreslått en nedre grense på 10 000 kunder.

Det viser at norske myndigheter på helt selvstendig grunnlag på noen områder tar en strukturell tenkning som ble aktualisert av EU-regelverket og gjennomfører det uten de sikringsbestemmelsene som er bygget inn.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Are Tomasgard
(sign.)

Kenneth Sandmo
(sign.)

Saksbehandler: Olav H. Lie

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.